

Vil «dyrke» fugl i fredede områder

Flere steder i Norge vil det nå fredes store jaktområder. Her tror forskere det kan produseres overskuddsfugl som igjen kan fylle tomrommene i de jaktede naboområdene.

I Steinkjer er skogsfuglene viet en betydelig oppmerksomhet.
Foto: Oddvar Moa

Rettighetshaverne i Steinkjer gjør en god innsats for at jegerne skal oppleve trivelige dager i rypefjellet.
Foto: Pål Moa

Etter at «Rypeforvaltningsprosjektet» kom i gang i 2006, har det bl.a. vært en økt fokus på taksering av rype- og skogsfuglområder i hele Norge. I 2007 ble det i hele kongeriket totalt taksert i overkant av 7500 km rype- og skogsfugllinjer fordelt på 59 kommuner, hvorav ca. 5 % av disse kilometerne ble taksert innenfor Steinkjer kommune. I tillegg til nevnte rettighetshaver Ognaldsbruket, deltar også andre typer rettighetshavere som Steinkjer fjellstyre, Strind og Bole bygdeallmenning, Statskog og flere private grunneiere i dette omfattende arbeidet. Her stiller også ivrige fuglehundfolk og jegere fra Inntrondelag fuglehundklubb opp og bidrar til at dette takseringsarbeidet i praksis blir den samhandlingen som det var ment å være. Dette gjør Steinkjer til en av de kommunene i Norge hvor det i dag foretas den mest omfattende beregning av hønsefugltetthet og -produksjon i forkant av jakta.

Refugie-studieområdet på skogsfugl i Steinkjer. De tre skraverte feltene angir selve fredningsområdene (refugiene).

BRUK AV KOMMUNALT VILTFOND

Som alt annet forskningsarbeid er heller ikke dette arbeidet gratis. Selv om Norges forskningsråd har lagt bra med midler inn i «Rypeforvaltningsprosjektet», er vi også avhengige av andre finansieringskilder for å kunne gjennomføre alle delprosjektene. I så måte har det vært naturlig å søke delfinansiering fra de kommunale viltfond i de kommuner hvor slik taksering foregår. Selv om det fremdeles er en holdning blant en god del av de kommunale forvalterne om at «deres» viltfondsmidler utelukkende skal brukes på hjortevilttiltak, har vi opplevd en overveiende positiv respons på våre søknader til de fleste kommuner som har takstopplegg. Også her har Steinkjer vist seg å være blant de beste i klassen; de siste to år har de bevilget en betydelig andel av sine kommunale viltfondsmidler til hønsefuglarbeid.

Vil du lese mer?

Se prosjektets nettside <http://www.skoginfo.no>

Innenfor «Rypeforvaltningsprosjektet» er en av hovedmålsettingene å prøve ut nye tiltak som kan gjøre forvaltningen bedre. Den mest kjente av disse forsøkene er kanskje opprettelsen av såkalte jaktrefugier, eller fredede områder. Med bakgrunn i det vi nå vet om jaktdødelighet i norske rypebestander, er det viktig å forvalte disse bestandene ut ifra det faktum at jakt øker den totale dødeligheten i bestandene. Mange områder har over lang tid hatt en situasjon med svært lav voksenfuglbestand og lav kyllingproduksjon, et ufore som det har vist seg vanskelig å komme ut av. Situasjonen kalles ofte «predator pit» og beskriver et forhold hvor rypebestanden er så liten at selv et lite innhogg fra predatorsida påvirker bestanden nok til at den ikke produserer noe overskudd. Rypebestanden forblir derfor liten.

Dette er dagens situasjon i flere norske rypefjell og kanskje også skogsfuglområder. Hvis vi ser over Kjolen til Sverige, så har de en jaktsituasjon i dag som vi hadde i Norge for 50 år siden; store og ujaktede områder med produksjonsoverskudd av fugl. «Overskuddsfugl» fra disse områdene fyller raskt «tomrommene» i de jaktete områdene og opprettholder bestandene der. Tanken i refugieundersøkelsen er å forsøke å gjenskape tilsvarende situasjoner i Norge i dag. Ved å frede flere gode produksjonsområder, ønsker vi å se om

det er mulig å skape stort nok produksjonsoverskudd slik at områder med lav bestand også kan oppleve en bestandsheving.

Til denne delundersøkelsen innenfor «Rypeforvaltningsprosjektet» trengtes det relativt store områder som kunne inngå som forsøksområder. Fire ulike rettighetshavere i Steinkjer tok her utfordringen på strak arm og stilte til sammen 200 km² skogsmark til disposisjon; hvorav tre refugier på til sammen 37 km² har blitt fredet for skogsfugljakt i tre år. Ennå er det for tidlig å trekke konklusjoner ut av dette forsøket, men vi følger utviklingen i disse områdene nøye.

En av de største rettighetshaverne i kommunen, Steinkjer kommuneskoger/Ognaldsbruket, startet i samarbeid med HiNT allerede på slutten av 1980-tallet skogsfugltakseringer på egen grunn. Etter den tid har høyskolestudenter og forvaltere hos Ognaldsbruket årlig samarbeidet om dette kartleggingsarbeidet både i skogen og etter hvert på rypefjellet. Parallelt med dette har også Ognaldsbruket stilt terreng til disposisjon, slik at HiNT siden midten av -90 tallet har kunnet foreta smågnagerfangster i det samme området. Gjennom dette samarbeidet sitter vi i dag på verdifulle tidsserier som viser hvordan hønsefugl- og smågnagerbestanden har endret seg i det samme området over en 10-årsperiode.